

Wyrok z dnia 28 listopada 2000 r.

II UKN 74/00

Wyłączenie biegłego po rozpoczęciu przez niego czynności może nastąpić tylko na żądanie strony (art. 281 KPC), także z przyczyn uzasadniających wyłączenie sędziego z mocy samej ustawy (art. 48 KPC).

Przewodniczący SSN Barbara Wagner (sprawozdawca), Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk, Jerzy Kuźniar.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2000 r. sprawy z wniosku Zbigniewa P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w S. o rentę, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 26 października 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację

U z a s a d n i e n i e

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 26 października 1999 r. [...] oddalił apelację Zbigniewa P. od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koszalinie z dnia 27 października 1998 r. [...], oddalającego odwołanie apelującego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w S. z dnia 30 października 1997 r., odmawiającej przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy.

Sąd ustalił, że wnioskodawca, u którego rozpoznano zaburzenia krzepnięcia krwi na tle niedoborów części zespołu protrąbiny jest zdolny do pracy (opinia z dnia 5 stycznia 1998 r. biegłych lekarzy internisty i chirurga, opinia Kierownika III Kliniki Chorób Wewnętrznych Akademii Medycznej w G. sporządzona po hospitalizacji wnioskodawcy w okresie od 16 czerwca do 8 lipca 1998 r., opinia Kliniki Chorób Wewnętrznych, Endokrynologii i Zaburzeń Hemostazy Akademii Medycznej w G. wydana po ponownej hospitalizacji ubezpieczonego od 26 lipca do 6 sierpnia 1999 r.). Zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pra-

owników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), niezdolność do pracy jest jednym z warunków nabycia prawa do renty z tego tytułu. Ubezpieczony go nie spełnia.

Zbigniew P. zaskarżył ten wyrok kasacją. Wskazując jako jej podstawy naruszenie przepisów postępowania „poprzez rażąco wadliwą – w świetle dyrektyw płynących z art. 233 § 1 Kpc w zw. z art. 393¹ pkt 2 Kpc - ocenę dowodów” oraz uchybienie „treści art. 281 Kpc w zw. z art. 48 Kpc poprzez oparcie wyroku na opinii biegłego, który ex lege podlegał wyłączeniu”, a także naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 25 ust. 1 ustawy o z.e.p. i § 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 21 sierpnia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stopniu niepełnosprawności, trybu postępowania przy orzekaniu oraz zakresu, składu i sposobu działania zespołów orzekających o stopniu niepełnosprawności (Dz.U. Nr 100, poz. 627), wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, z orzeczeniem o kosztach postępowania.

W uzasadnieniu kasacji skarżący podał, że od 2 stycznia 1997 r. został zarejestrowany jako bezrobotny w Powiatowym Urzędzie Pracy w B. Wykonywał zawód ślusarza mechanika pracując fizycznie. Sąd nie wyjaśnił, czy przy rozpoznanym schorzeniu może wykonywać tę pracę. Pełnomocnik ubezpieczonego, podważając rzetelność i moc dowodową ponownej opinii lekarskiej sporządzonej przez biegłą Eugenię C. w sierpniu 1999 r., wywodził, że jeżeli „ta sama osoba przed rokiem stwierdzała, że Zbigniew P. nie wymaga leczenia, a później okazało się, że leczenia wymagał, narażałaby swój autorytet stwierdzając jakiegokolwiek schorzenie u powoda. (...) Bezstronność biegłego może być zagrożona przez świadomość błędnej diagnozy, czy pominięcie wskazania potrzebnej terapii”. Jest to, zdaniem skarżącego, przyczyna osłabiająca zaufanie do biegłego i obiektywizmu opinii prof. dr hab. Eugenii C. Jako biegła powinna ona być wyłączona (tak jak sędzia) ex lege.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Pełnomocnik Zbigniewa P. zakwestionował moc dowodową ponownej opinii prof. dr hab. E. C., wydanej po hospitalizacji skarżącego w okresie od 26 lipca do 6 sierpnia 1999 r., sugerując, że opinia ta nie oddaje rzeczywistej oceny stanu zdrowia badanego, albowiem biegła, ze względów prestiżowych, podtrzymała swoje stanowisko wyrażone uprzednio w opinii z lipca 1998 r. Jego zdaniem biegła ta podlegała

wyłączeniu ex lege. Pogląd ten nie jest trafny. Według art. 281 KPC do ukończenia czynności biegłego strona może żądać jego wyłączenia z przyczyn, z jakich można żądać wyłączenia sędziego. Złożenie wniosku po rozpoczęciu przez biegłego czynności zobowiązuje stronę do uprawdopodobnienia, że przyczyna wyłączenia powstała później lub że przedtem nie była znana. Z powołanego przepisu wynika, że wyłączenie biegłego po jego wyznaczeniu następuje jedynie na wniosek strony. W kontekście regulacji zawartej w art. 278 § 1 i 279 KPC jest to logiczne. Skoro bowiem wezwanie biegłego w celu zasięgnięcia jego opinii następuje po wysłuchaniu wniosków stron, ewentualne prawne przeszkody do wyznaczenia konkretnej osoby w tej roli powinny być ujawnione na tym etapie postępowania.

Przyjąć należy, że żądanie wyłączenia biegłego mogą uzasadniać zarówno przyczyny wyłączenia sędziego „z mocy samej ustawy” (art. 48 KPC), jak i na wniosek strony (art. 49 KPC). Prof. dr hab. Eugenia C. nie była stroną w sprawie i nie pozostawała z żadną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziaływałby na jej prawa lub obowiązki (art. 48 § 1 pkt 1 KPC). Nie była małżonką, krewną lub powinowatą w linii prostej, krewną boczną do czwartego stopnia bądź powinowatą boczną do drugiego stopnia strony (art. 48 § 1 pkt 2 KPC). Nie była związana ze stroną z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli (art. 48 § 1 pkt 3 KPC). Nie była pełnomocnikiem ani radcą prawnym jednej ze stron (art. 48 § 1 pkt 4 KPC). Nie brała udziału w wydawaniu zaskarżonego wyroku i nie występowała w sprawie jako prokurator (art. 48 § 1 pkt 5 KPC). Nie zachodziła zatem żadna z okoliczności uzasadniającej jej wyłączenie z mocy prawa. Nie łączył biegłej ani z organem rentowym (ze względów oczywistych), ani ze Zbigniewem P. żaden stosunek osobisty tego rodzaju, że mógłby wywołać wątpliwości co do jej bezstronności (art. 49 KPC). Poza wszystkim, skarżący nie żądał wyłączenia Eugenii C. jako biegłego. Zgłoszenie wniosku tej treści w kasacji jest spóźnione.

Zarzut naruszenia przez Sąd art. 233 § 1 KPC wskutek błędnej oceny dowodów jest bezzasadny. Nie ma żadnych usprawiedliwionych podstaw do twierdzenia, że wysokiej klasy specjalista, uczony, kierownik katedry wyższej uczelni medycznej świadomie ukrywa rzeczywisty stan zdrowia pacjenta w celu obrony swojego autorytetu zawodowego. Opinia prof. dr hab. Eugenii C. nie jest odosobniona. Żaden z lekarzy nie stwierdził niezdolności Zbigniewa P. do pracy. Żaden nie zaprzeczył rozpoznany u niego schorzeniom. Przy tym, zdolności ubezpieczonego do pracy dowodzi pośrednio zarejestrowanie go jako bezrobotnego. Zgodnie z legalną definicją,

bezrobotnym jest bowiem osoba zdolna do pracy i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu pracy (art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, jednolity tekst: Dz.U. z 1996 r. Nr 47, poz. 211 ze zm.).

Zarzut naruszenia art. 25 ustawy o z.e.p. w związku z § 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stopniu niepełnosprawności, trybu postępowania przy orzekaniu oraz zakresu, składu i sposobu działania zespołów orzekających o stopniu niepełnosprawności jest bezzasadny. Przepis ten dotyczy składania wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Niepełnosprawność skarżącego i jej stopień nie stanowiły przedmiotu sporu. Lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych orzekł o jego zdolności do pracy na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 sierpnia 1997 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy do celów rentowych (Dz.U. Nr 99, poz. 612), nie zaś powołanego w kasacji rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 21 sierpnia 1997 r.

Postępowanie kasacyjne nie potwierdziło zasadności zarzutu naruszenia przepisów proceduralnych. Należy wobec tego przyjąć, że ustalenia stanowiące faktyczną podstawę rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku są niewadliwe. Skoro Zbigniew P. jest zdolny do pracy - nie spełnia przewidzianego w art. 32 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin warunku koniecznego do nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹² KPC, orzekł jak w sentencji.

=====